

نَدْوَةُ ارشَادِ كُنْجَانِيَّةِ

(اوتور سكرتجی)

خُلاصَةُ اقوالِ اعلیٰ

حسّر ارکنه رشديه مکتبی معلم اولی فدیلی

محمد بهجت

معارف نظارت مجلہ سنک رفعتیہ طبع اول نشر

النبی

(قصبہ مطبعہ سی) باب عالی جادہ سنہ نومبر ۲۵

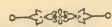
صاحب و ناسری: کتابی قصبہ

۱۳۰۹

نَدَرِ کِتَابِ ارشدیه کتبخانه

(اوتوز سکرنجیسی)

خَاصَّةً قَوْلِ عَلِیِّ

از
جسر ارکنه رشديه مکتبی معلم اولی قلبه لی

محمد بهجت

معارف نظارت مبله سنک رضعتیه طبع اولنشر

الْمَنْشُورُ

(قصبارة) مطبعه سی — باب عالی ماره سنره نومرد ۲۵

صاحب و ناسری: کتایمی قصبارة

{ افاده }

بعد ادای ماوجب علینا

عصر معارف خضر حضرت پادشاهیده ترتیب و تحریرینه
موفق اولدینم شو { خلاصه قواعد فارسیه } رساله جگنی
اولاد وطنه عاجزانه بر خدمت اولمق اوزره طبع و نشره
جسارت ایدر و بواثر داعیانه مده کوريله جگ سهو و خطایی
ارباب معارفدن مطالعه سنه تنزل بیوره جق ذوات کرامک
قلم غفو ایله تصحیح بیورملرینی تمنی ایلرم. ومن الله التوفیق

جسر ارکته رشیده مکنی معلم اولی قلبه لی

محمد بهجت

لسان فارسیده حروف هجا یکریمی درتدر:

ا ب پ ج چ خ د ذ ر ز ژ س ش غ ف ک ل م ن
و ه لای فارسیده «ث. ح. ص. ض. ط. ظ. ع. ق»
حرفلری بولنمزله «پ چ ژ ک» حرفلری فارسییه مخصوص
اولدیفندن بولنله حروف فارسیه دخی دیرلر فارسیده مذکر
و مؤنث ایچون ایریجه علامت بولنمدینی کی تثنیه ایچونده
علامت مخصوصه یوقدر.

فارسیده اعراب اوچ یرده بولنور: {۱} مضافک آخری
کسر ایله اوقنور «کنار باغ» کی {۲} موصوفک آخری مکسور
اوقنور «مردنیك» کی {۳} معطوف علیک آخری مضموم
اوقنور «دادوستاد» کی باقی کلمات فارسیه نك آخرلری ساکن

اوقنور. فارسيده بركله ده. برقاج ساكن جمع اوله بيلور
«انداخت» كريخت كبي.

بورساله ده كله طقوز قسم اعتبار ايدليكنندن هر بر
قسم برر بابده بيان اولنه جقدر انشا الله تعالى.

باب اول اسم ياننده در

اسم ايكي قسمدر: {۱} اسم جنسدر «مرد. شير.
سنگ» كبي {۲} علمدر «فريدون. شيراز» كبي اسم بسيط
اولور «آب» كبي يا مركب اولور «كلاب» كبي اسم
كيت اعتباريله دخي ايكي قسمدر {۱} مفرددر «مردم. خانه»
كبي {۲} جمعدر «مردمان. خانه ها» كبي.

قاعده

فارسيده جمع ايكي درلودر اكر جانلي ايسه الف نون ايله
جملنور «مرد. مردان. شير. شيران» كبي واكر جانسز
ايسه ها ايله جمع ياپيلور «خانه. خانه ها. سنگ. سنگها» كبي

فقط نباتاتك جمعي هر ايكي سيله ده اولور {۱} «درخت.
درختان. درختها» كبي وجانلي ايله قائم اولان اسملر دخي
جملرني هم «ها» وهمده «الف نون» ايله تشكيل ايدرلر
«چشم. چشمان. وچشمها» كبي جمع ياپيله جق اسمك آخرنده
«ها» ي رسمي بولنور سه كاف فارسيه تبديل اولنور «بنده
بندگان» كبي مفردلرنده «ان» ايله نهايت بولان اسملر جمع
صايلمز چونكه معناسنده لر لفظي يوقدر «ندان. زندان»
كبي اسملرك درت حالي واردر {۱} مجرد حاليدير كه اسم كندي
حالي اوزره قوللائيوب تركيبده يامبتدا وياخود خبر اولور.
«باغ دلکشاست» كبي بو تركيبده باغ لفظي مبتدا
و«دلکشا باغ است» بو تركيبده ده باغ لفظي خبر واقع
اولشددر. {۲} مفعول بهدر كه اسمك آخريته بر «را» علاوه
اولنور «باغرا دیدم» كبي {۳} مفعول اليه در كه اسمك اولنه
بر «ب» كتورمكله حاصل اولور «باغ رفتم» كبي.

تبیہ

اصل مفعول به ایکی قسمدر : {۱} مفعول به صریحدر که اسمک آخرینه برهرا، کتیر مکله اولور «قلمرا بشکستم» کبی {۲} مفعول به غیر صریحدر که اسمک اولنه «از. در. ب» کبی اداتلرک کتیر لمسیله حاصل اولور «از نامه خواندم. دردستان بودم. بخانه رقم» کبی {۳} «اضافت. حالیدر که اضافت بر اسمی دیگر براسمه ربط ایتمکدن عبارت اولوب برینه مضاف دیکرینه مضاف الیه دینلدیکی کبی مجموعنه ترکیب اضافی تعبیر اولنور.

فارسیده «ترکیب اضافی» مضافه براسره ویریلهرک تقدیم ومضاف الیه تأخیر اولنور «جلد کتاب» کبی اضافت ایکی نوعدر {۱} لامیه «کتاب زید» کبی {۲} بیانیه «درخت کل. انکشتزر» کبی اضافت تشبیهیه واستعاریه لر دخی بیانیه دن صاییلورلر «کعبه دل. لب لعل. قدسرو» کبی اگر مضافک آخرنده الف یاخود واو بولنورسه بریا زیاده قلنور.

«صفای باغ. بوی کل» کبی واکر های رسمیه ویاخود یا بولنورسه برهمزه زیاده قلنور «سایه بید. مفتی بلده» کبی بعضکره مضافدن کسره اضافی حذف اولنور بو صورتیه ترکیب اضافی مقطوع دینلور «خواجه سرا. پدر زن. سر رشته» کبی بعضاً دخی مضاف الیه مضاف اوزرینه تقدم ایدر اکاده ترکیب اضافی مقلوب دینلور «سمن برک» کبی .

«اسم زمان» سماعیدر : «گاه. ان. ستان» اداتلرینک اسمانک اواخرینه و «هنکام» لفظنک مصادر واسمانک اوائلنه کتیر لمسیله حاصل اولور «بامدادان، زمستان، شبانگاه، برک ریزان، بهاران، هنکام دانستن، هنکام جوانی» کبی .

«اسم مکان» بودخی سماعیدر : بعضکره اسمک آخرینه «گاه، ستان، زار، سار» لفظلرندن برینی کتور مکله اولور «نمازگاه، دانستن گاه، کلستان، کازار، رخسار» کبی ولکن بو «ستان، زار، سار» لفظلری مبالغه افاده ایدرلر، بعضکره ده اسمک آخرینه «ش، بن، بار، لاخ» اداتلرینک کتور لمسیله اسم مکان یا پیلور «کلشن، کلبن، جویبار، سنکلاخ» کبی .

«اسم آلت» بودخی سماعیدر: بعضکره مصدرک اولنه
 «آلت» لفظی مضاف قلمغله اولور «آلت راستن کبی و بعضکره
 امر حاضرک آخرینه برهای رسمیه علاوه سیله اولور «استره آویزه،
 «اسم تصغیر»: «چه. ژ. ک. و» ادا تریله اولور «باغچه.
 مرغک. نیکو. نایژه» کبی.

«اسم منسوب» اسمک آخرینه بر «یاء» نسبی الحاقیله اولور
 «کردنی. شیرازی» کبی.

«اسم تفضیل» اسمک آخریه بر «تر» لفظی علاوه سیله
 اولور «کنده تر. داننده تر» کبی.

باب ثانی صفت یاننده در

صفت ایکی نوعدر: {۱} سماعی «سفید. سیاه. نیک. بد.
 خوب. زشت» کبی {۲} قیاس فروع افعال و صفات مرکبه
 واسماء اعداد کبی.

برده صفت یا بسیط اولور «خوش. کج. راست» کبی
 ویا مرکب اولور «کمانکش. دلبر. رشتخوی» کبی.

فارسیده «ترکیب توصیفی» موصوفه بر اسره ویریلهرک
 تقدیم وصف تأخیر اولنور مردنیک خانه دلکشا» کبی کرا
 موصوفک آخرینده حرف املادن الف ویاخود واولنورسه
 بر یا زیاده قنور صدای بد. عدوی جانخراش» کبی واکر «هاء»
 رسمیه ویاخود «یا» بولنورسه برهمزه زیاده قنور «خانه» واسع.
 والی عادل» کبی

فرع فعل اشاعیده بیان اولنه جفتدن بوراده ذکرندن
 صرف نظر اولندی.

«صفات مرکبه» اسمک آخرینه بعض ادوات علاوه سیله
 اولور اوده بش قسمدر:

{۱} ادوات نسبتله در: «ی» خانکی. فرانسوی. «انه» شاهانه
 «کین» غمکین «ان» جاویدان. جانان. «ور» کنجور. «ین»
 زنکین. نازنین. «یار» هشیار. کبی {۲} ادوات فاعلیله یاپیلان
 صفتلر در: «اهنکر. کیا کر. «ی» جنکی. «کار» ستمکار «کار»
 آموزکار. «بان» باغبان. «وان» کاروان. چوبان. لفظی دخی

بوقيلندردر «آر» خريدار. کبی {۳} صفات لونيه . قام . وام .
کون . کبی اداتلرك علاوه سيله اولور . کلکون . کبی {۴} صفات
تشبيهه . وار . پريوار . وش . فش . ماهوش کبی {۵} ترکیب
اداتی که اسم وادواتله اولور . همراه . تاجدار . نادان . درهم . کبی .

وصف ترکیبی

وصف ترکیبی ایکی درلو تعریف اولنور {۱} وصف
ترکیبی ایکی کلمه نك برلشمسندن حاصل برصفتدر {۲} وصف
ترکیبی دنیلان ترکیب صفت مرکبه اولیوب انحق کندوسندن
صفت معنایی اکلاشیلان برنوع ترکیبدن عبارتدر که اقسام
مشهوره سی درتدر {۱} اضافت بیانیه ده مضافک کسره سی
حذف اولنوب مضاف و مضاف الیه مجموعندن اولور . سروقده کبی
{۲} اضافت لامیه ده مضاف الیه مضاف اوزرینه تقدیم اولنوب
آخری ساکن قلنور . ماه پرتو . کبی {۳} صفتک موصوفه
تقدیمیه اولور . سیاهرو . کبی {۴} امر حاضرک اوزرینه براسم
زیاده سیله اولور . بدخواه . وقعه نویس . کبی

ترکیب تعدادی . عددلرك آحادیله عشراتندن یعنی حرف
عددلردن ترکیب ایدر .

« بیست و دو » کبی عددلر درت نوعدر {۱} اصلیه « يك
دو . سه . چهار . پنج » کبی {۲} وصفیه « یکم . دوم . سیوم .
چهارم » کبی {۳} کسریه « نیم . سه یک . چهار یک » کبی {۴} توزیعیه
« نیجه نیجه . یکان یکان » کبی هر لسانده عددلرك استعمالی بر
اولمديندن فارسیده یکرمی یه قدر آحاد مقدم بعده عشرات
مقدمدر . برده فارسیده عربیده اولدینی کبی یکرمیدنصکره
آحاد ایله عشرات اراسنه برواویازیلور .

باب ثالث ضمیر یا ندره در

ضمایر اوچ قسمدر : {۱} ضمیر شخصی متصل {۲} ضمیر
شخصی مفصل {۳} ضمیر اسنادی در .

« ضمیر متصل » : « م . ت . ش . مان . تان . شان » در .

« ضمیر مفصل » : « من . تو . ای . وی . ما . شما . ایشان » در

من ايله تو ضميرينك نون ايله واوى مفعول صريحه حذف
اولنور «مرا. ترا» كې.

«ضمير اسنادى» مبتداً ايله خبرك رابطه سنى وفعللرك
فاعلى بيان ايدن ضميرلر دركه انلره رابطه دخى دينور. «ام.
اى. است. ايم. ايد. اند» در.

باب رابع اسم اشارت ياننده در

اسم اشاره نك ايكي صيغه سى اولوب قريب ايچون «ان»
لفظيدر كه زيرو حده الف نون وغير ذير و حده ها ايله جملنورلر
«اين مرد. آن چيز» كې جملرنده «اينان. انان. اينها. انها»
دينلور.

«اين. ان. او» كلمه لر ينك اوللرينه «يا» داخل اولدقده
همزه لرى داله قلب اولنور «بدين. بدان. بدو» كې.

باب خامس مبهملات ياننده در

كه	چه	كدام	كو	جكا	كى
كيم	نه	قغنى	نره ده	نره	نصل

خود چند برخى هملمان چندان
كندى قاج بعض هپ اولقدر كې.
سائر بونلره مماثل كلمات مبهملات وكنائيات قىلندندر.

باب سادس مصدر ياننده در

«مصدر» شول اسمدر كه آخرى «دن» يا خود «تن»
اوله كردن، باختن، كې ايمدى «كودن، خويشتن، ابستن»
كردن، كلمه لرى مصدر اوليوب اسم جامددرلر مصدر ايكي
قسمدر: {۱} دالى {۲} تائى مصدر دالیده دالك ماقبلنده يارنو،
لفظنك حاوى اولديغى شو: «ى، ا، ر، ن، و، بش حرفدن
و مصدر تائیده «خسشف» ك جامع بولنديغى شو: «خ، س»
ش، ف» درت حرفدن برى بولنور فقط «آمدن، شدن»
زدن، كې قاعده يه اويما نلره شاذ دينلور.

مصدر دالى بش نوعدر: {۱} مصدر دالى يائيدر «رسیدن»
فهمیدن، كې {۲} مصدر دالى الفيدر «افتادن» كې {۳}
دالى رائيدر «پروردن» كې {۴} دالى نونيدر «افشاندن»

کبی {۵} دالی و اویدر «فرمودن» کبی مصدر تائی درت نوعدر:
 {۱} خائیدر «اموختن» کبی {۲} تائی سینیدر «خوانستن» کبی
 {۳} تائی شینیدر «کاشتن» کبی {۴} تائی فائیدر «یافتن» کبی بو
 صورته انواع مصدر طقوز اولور.

مصدر لر ترکیب جهتیه ایکیدر {۱} بسیطدر «کشیدن»
 رفتن» کی {۲} مرکبدر «برآوردن» دریافتن» کبی فارسیده
 مصدری مرکب قیلمق قیاسیدر یعنی شو مصدر مرکب قلندی
 دیو فصیحای اعجامدن ایشتمکه حاجت یوقدر «عهد بستن» نیک
 دانستن» درآمدن» برآمدن» بازی کردن» فروخوردن» کبی
 مصدر مرکب کجاء جزء اولی اسم یاخود ادات و جزء ثانیه
 مصدر اولوب مصدر مفردک جزء اولنه و مرکبک جزء
 ثانیه تحسین لفظ ایچون «با» داخل اولور و بو با سودی
 افندی یه کوره هریرده مکسور او قنور و لکن جمهوره کوره
 داخل اولدینی کلمه نك اولی مضموم یاخود «با» و یاخود «میم»
 اولور سه مضموم او قنور «بخوردن» ببستن» بمکیدن» کبی

واکر اولی مضموم و یاخود «با» و یاخود «میم» اولیوب مفتوح
 و یا مکسور اولور سه «با» دخی مکسور او قنور «بدانستن»
 کبی. علی العموم اسمله داخل اولان بالر مفتوح و فعلله داخل
 اولان بالر مکسور او قنور. مصدر لرک اولرینه داخل اولان
 بالر کلام متورده اولور سه تحسین لفظ ایچون اولور «عدل
 بدادن بفقر او اجیست» کبی واکر کلام موزونده اولور سه
 تکمیل وزن ایچون اولور مصراع «زانکه دشمن را پروردن
 خطاست» کبی برده مصدر اصلی جعلی نامیه ایکی قسمه منقسم
 اولور مصدر اصلی «جستن» دانستن» کبی و مصدر جعلی
 «طلیدن» فهمیدن» کی واکر مصدرک آخرنده کی نون حذف
 اولور سه مصدر تخفیفی اولور که مرخم دخی دینور «خرید»
 فروخت» کبی.

نیمه

«بر. در. باز. وا. فرا. فرو. فرود. فراز» ادواتی اوائل

مصادر و افعاله داخل اولغله بعضا موضوع اولدقلری استعلا

وظرفیت و رجوع کبی معانی بی افاده بعضاً دخی معانی بتون
بتون دکشدر و یا خود محض ضرورت و تزین ایچون
اولمش اولورلر.

فأمره

«خواستن» ه ارادی و «دانستن» توانستن. مصدرلرینه
اقتداری و «شایستن» ه امکانی و «بایستن» ه وجوبی و «بودن» ه
فعل ناقص دیرلر. «بودن» شدن. مصدرلرینه فعل عام باقیرینه
فعل خاص دینور. بعض کره اسمک آخرینه بر یا کتورلد کده
معنای مصدری حاصل اولور «نیکی» بدی. سروری» کبی
وامر حاضرک آخرینه ماقبلی مکسور برشین علاوه اولندقدده
اسم مصدر اولور «روش» دانش» کبی و بعضاً امر حاضرک
آخرینه های رسمیه علاوه قلندقدده اسم مصدر اولور «نمون»
نمونه» کبی و مصدر تخفیفیه «ار» لفظی علاوه سیله ده اسم
مصدر اولور «رفتار» گفتار» کبی.

باب سابع فعل بیاندره در

«فعل» ماضی شهودی. ماضی نقلی. مضارع. حال. مستقبل.
امر غائب. امر حاضر. فعل التزامی. فعل اقتداری. فعل تعجب
نامیله بر طاقم اقسامه تقسیم اولندیغی کبی هر بر لریده ابروجه
قسملره تفریق ایدلمش بولندیغندن مثبت و منفیلری و اصول
تصریف و اشتقاقلری مختصراً زیرده بیان اولنور.

بحث ماضی

«فعل ماضی» درت قسمدر: {۱} ماضی شهودی دینلان ماضی
مطلقدرکه مصدرلردن ادات مصدر اولان نونی حذف و ماقبلنی
ساکن قیلمقله اولور مثلاً «کردن» مصدرندن «کرد»
و «دانستن» مصدرندن «دانست» کبی {۲} فارسیده اکثریا
اسم مفعول صیغه سیله مشترک بولنان ماضی نقلی درکه ماضی
مطلقک آخرینه بر «هاء» رسمیه علاوه سیله اولور «کرده»
دانسته» کبی {۳} حکایه حال ماضی فی الماضی دینلان ماضی
بعیددرکه ماضی نقلینک آخرینه بر «بود» لفظی علاوه سیله

حاصل اولور « کرده بود. دانسته بود » کبی {۴} حکایه حال ماضی در که [*] ماضی مطلق اولنه بر « می » لفظی کتور لمکله اولور « میکرد. می دانست » کبی فعل ماضینک اولنه بر نون نافیه کله کده ماضی منفی و جحد مطلق اولور « نکرد. ندانست » کبی ماضی معلومی مجهول یا بمق ایچون اسم مفعولک آخرینه « بر شد » لفظی کتیر یلور { کرده شد. دانسته شد } کبی .

فعل ماضینک مجهولده ادات نفی اولان نون « شد » لفظنه داخل اولور « کرده نشد. دانسته نشد » کبی فارسیده فعل ماضینک معلوم و مجهولنده امثله مطرده سی الی صیغه اولوب اسملری شونلردر : {۱} مفرد غائب {۲} جمع غائب {۳} مفرد مخاطب {۴} جمع مخاطب {۵} مفرد متکلم {۶} جمع متکلم در .

قاعده

مصدردن نون حذف اولندقدده باقی قالان مادهیه مفرد

[۰] حکایه فعل ماضی یا بمق ایچون ماضی نقلینک مفرد غائبه (بود) لفظی علاوه اولنور (کرده بود. دانسته بود) کبی و حکایه حال ماضی یا بمق ایچونده ماضینک اولنه (می) و یاخود آخرینه (می) کتور لمسیله اولور (میکرد. میدانست) دینلدیکی کبی (کردی. دانستی) دخی دینلور .

غائب و « ند » زیاده سیله جمع غائب و « ی » علاوه سیله مفرد مخاطب و « ید » علاوه سیله جمع مخاطب و « م » علاوه سیله مفرد متکلم و « یم » علاوه سیله جمع متکلم صیغه لری حاصل اولور واشبو علامتلا ماضی مجهولده « شد » کله سنه و حکایه ماضیده « بود » کله سنه علاوه اولنور لر .

تصریف

دالیدن

ماضی معلوم	مجهول
کرد	ایتدی . کرده شد
کردند	ایتدیلر . کرده شدند
کردی	ایتدک . کرده شدی
کردید	ایتدیکز . کرده شدید
کردم	ایتدم . کرده شدم
کردیم	ایتدک . کرده شدیم

تأیدن

معلوم	مجهول
دانست	بیلدی.. دانسته شد
دانستند	بیلدیلر.. دانسته شدند
دانستی	بیلدك.. دانسته شدی
دانستید	بیلدیکز.. دانسته شدید
دانستم	بیلدم.. دانسته شدم
دانستیم	بیلدك.. دانسته شدیم

ماضی منقول دخی دیرلر. ماضی منفینك اولنه «هیچ»
ویا خود «هرگز» لفظی کتورلدکده جحد مستغرق اولور
«هیچ نکرد» هرگز ندانست» کبی.

بحث مضارع

فعل مضارع مصدردن مشتقدر. طریق اشتقاقی مصدردن
نون مصدری حذف واکر مصدر تائی ایسه تا دخی داله
قلب اولنور. واکر مصدر دالی یائی اولورسه مضارعنده

یا حذف اولنوب یانك ماقبلنده اولان حرف مفتوح قلنور.
«رسیدن. رسد. فهمیدن. فهمد» کبی فقط شنیدن مصدرینك
مضارعی خلاف قیاس اوزره «شنوده» کلور واکر مصدر
دالی الفی اولورسه مضارعنده الف حذف اولنور. اقتادن.
افتد. استادن. استده کبی واکر مصدر دالی رائی اولورسه
مضارعنده را مفتوح قلنور. پروردن. پرود. بردن. برده کبی
واکر مصدر دالی نونی اولورسه ینه نون مفتوح قلنور
«راندن. راند. افشاندن. افشاند. خواندن. خواند. ماندن،
ماند» کبی واکر مصدر دالی واوی اولورسه مضارعنده
واوالف ایله یایه قلب اولنور «فرمون. فرماید. آلودن. آلاید
ونمودن، نماید» کبی.

مصدر تائی

مصدر تائی: خائیده قاعده نون حذف اولنوب تا دخی
داله قلب اولندقدنصرکه خا زایه قلب اولنور «آموختن، آموزد
وساختن، سازد» کبی واکر مصدر تائی سینی اولورسه مضارعنده

اوج قاعده واردر {۱} سین یایه قلب اولنور «رستن» روید» کبی
 {۲} هایه قلب اولنور «رستن» رهد. خواستن، خواهد» کبی
 {۳} مضارعنده سین حذف اولنور «دانستن» داند. مانستن.
 ماند» کبی ولکن «کستن» مصدرینک مضارعی شاذ اوله رق
 «کسلد» و «خاستن» مصدرینک «خیرد» کلور واکر مصدر
 تائی شینی اولور سه مضارعنده شین رایه قلب اولنور «کاشتن»
 کارد. گذشتن، گذرد. گذاشتن، گذارد» کبی ومصدر شینیده
 شینک ماقبلنده الف بولنمق قاعده دندر داشتن کبی وبعضله
 تخفیف ایچون الف حذف اولنور «گذشتن» کبی ولکن «کشتن»
 کله سی کبی شاذلریده واردر اشبو «کشتن» کله سنده شینک
 ماقبلنده الف اولمدینی حالده مضارعی کارد کلیور بوکا اوج
 درلو جواب ویریلور: {۱} شاذدر {۲} کشتن کله سنک اصلی
 کاشتن در {۳} کشتن کله سنک مضارعی یوقدر. واکر مصدر
 تائی فائی اولور سه مضارعنده درت قاعده واردر {۱} فایایه
 قلب اولنور «یافتن» یابد» کبی فاواوه قلب اولنور «رفتن»

رود» کبی {۳} حالی اوزره قالور «بافتن» بافد» کبی {۴} فایایه
 قلب اولنور «گفتن» کوید» کبی کرک مصدر دالیده وکرک
 تأییده ذکر اولنان قاعده لره مطابق اولیانلره شاذ دینلور
 مثلا «سفتن» کله سنک مضارعی خلاف قیاس اوزره «سنبده»
 کلیور بوکبی شاذ اولنلره سماعی دخی دینور. ماضی کبی فعل
 مضارعکده امثله «مطرده سی التیدر مضارع معلومی مجهول
 یایمقده قاعده ماضی نقلی ویاخود اسم مفعولک آخرینه بر» شود»
 نقلی کتور لکله حاصل اولوب مثبتنده «کرده شود» دانسته
 شود» ومنفیسنده «کرده نشود» دانسته نشود» دینلور.

تصريف

مضارع معلوم

کند	ایدر	کنید	ایدرسکنز
کشد	ایدرلر	کنم	ایدرم
کنی	ایدرسک	کنیم	ایدرز

مضارع مجهول

کرده شو ایدیلور کرده شوم ایدیلورم
 کرده شوند ایدیلورلر کرده شویم ایدیلورز
 کرده شوی ایدیلورسک
 کرده شوید ایدیلورسکز

فعل مضارع «با» ایله «می» دن تجردی زمانده ایکی زمانه
 دلالت ایدر. اگر مضارعك اولنه «با» داخل اولورسه
 استقباله مخصوص اولور «بکند، بداند» کبی واکر «می»
 داخل اولورسه حاله مخصوص اولور «میکند، میداند» کبی.

مال

«حال» مضارعك اولنه {می} کتورلدکده حال و «نی»
 لفظی کتورلدکده نفی حال اولور {میکند، نمی کند} کبی فعل
 مضارعك اولنه بر «نون» نافیه کتورلدکده مضارع منفی و نفی
 استقبال اولور «نکند، نداند» کبی واکر نفی استقبال اولنه
 «هرآینه» لفظی کتوریلورسه تأکید نفی استقبال اولور
 «هرآینه نکند» کبی.

مستقبل

«فعل استقبال» ماضی شهودینک مفرد غائبه «خواهد»
 علاوه سیله یاپیلور «خواهد کرد، خواهد رفت. خواهد دانست»
 کبی منفیسنده «نخواهد کرد. نخواهد رفت. نخواهد دانست»
 دینلور.

«امر غائب» مضارع صیغه سیله ادا اولنور فرقی قرینه
 ایله در «کند. داند» کبی بعضکده دال مضارع دن اول بر
 الف یازیلور «کناد. دهاد. باد» کبی امر غائبك ایکی صیغه سی
 اولوب مفردنده «کند» و جمعنده «کنند» دینلور.

«نهی غائب» امر غائبك اولنه بر میم ناهیه علاوه سیله
 یاپیلور «مکند. مکنداد» کبی.

«امر حاضر» فعل مضارعك دالنی حذف ایتمکله حاصل
 اولور «کن. دان» کبی جمعی کینید. دانید» کلور.

«نهی حاضر» امر حاضرك اولنه بر میم ناهیه کتورلمکله
 اولور «مکن» کبی جمعی «مکنید» در.

«فعل التزامی» ماضی یا مضارعك اولنه «باید» لفظی کتورملکه اولور «باید رفت و باید برود» کبی یالکز ایکنجیسی تصریف اولنور.

تنبيه

اولی همزه اولان افعال و مصادر «ب. م. ن» دن بری داخل اولور سه همزه لری یایه قلب اولنور «بیاموخت. نیاموخت. بیاموزد. نیاموزد. بیاموز. نیاموختن. نیاموختن» کبی.

فعل اقتداری

«فعل اقتداری» ماضی شهودینك اولنه «تواند» یا خود «توان» لفظی کتورملکه اولور {۱} تصریف اولنور {۲} تصریف اولنماز.

فعل تعجب

«فعل تعجب» ماضینك یا خود مضارعك اولنه «زهی. ایا. آیا. چه عجب» ادا تلرینك برینی کتورملکه اولور «زهی کرد. آیا کند. آیا آمد. چه عجب دانست» کبی.

«استطراد» هست. نیست. کیست. چیست، کله لرینك هر بریسی فعل کبی تصریف اولنور.

باب نامی فرع فعل یا ندره در

فرع فعل: «اسم فاعل. اسم مفعول. صفت مشبهه. حال ترکیبی» نامیله درت قسم اولوب هر برلری زیرده خلاصه بیان اولنور لر.

«اسم فاعل» فعل مضارع دن مشتقدر: طریق اشتقاقی فعل مضارعك آخرینی مفتوح قیلوب فتحیه علامت آخرینه برهای رسمیه علاوه و دالك ماقبلنه برنون ساکنه زیاده قلمغله در. «کننده. داننده» کبی جمعی «کنندگان. دانندگان» کلور.

«اسم مفعول» فعل ماضیدن مشتقدر کیفیت اشتقاقی ماضینك آخرینی مفتوح قیلوب فتحیه علامت آخرینه برهای رسمیه علاوه سیله در «کرده. دانسته» کبی جمعی کردکان. دانستکان کلور.

«صفت مشبهه» امر حاضر ك آخرینه مثبتنده الف یاخود
الف نون ومنفیسنده اولنه «نا» و آخرینه الف ویاخود الف
نون زیاده سیله یاپیلور «دانا. بینا. خندان. کریان. نابینا.
نادان» کبی.

«حال ترکیبی» بر فاعل اولنه «ماضی نقلی» یاخود
«صفت مشبهه» انضمامیله اولور «دویده آمد. دوان آمد» کبی
فقط صفت مشبهه ایله استعمالی کثیردر «اقتان. حیزان.
کریزان» کبی.

باب ناسع ادوات یاندره در

ادوات ایکی قسمدر: {۱} ادوات بسیطه {۲} ادوات
مرکبه در. ادوات بسیطه شو: «ء ا ب ت ث ج ذ ز ه ی و ه ی
و ه ی» اون بر حرفدن عبارتدر. برنجیسی همزه اولوب
تنبيه ایچون کلمه نك اولنه داخل اولور «ابی جر مرا» کبی
ایکنجیسی الفدر والفك بس معناسی واردر که کلمه نك آخرینه
وفعل مضارعك دالتك ماقبلنه علاوه اولنور {۱} ندا «پادشاهها.

خسروا» کبی {۲} ندیه واستغانه «درداوحسرتا. خیفاء» کبی
{۳} سؤال وجوابك بینتی فرق ایچون «بکفتا» کبی {۴} دعا
ایچوندر «کناد» کبی {۵} متقابله وتوسل ایچون یعنی ایکی
کلمه نك بر اولسنه سبب اولور «چون لبالب باشد آب از کاسه
میریزد برون» مصرعنده کی «لبالب» و «سراپا» کبی ادوات
بسیطه نك اوچنجیسی بادر و بانك معانی مشهوره سی اوندر {۱}
الصاق «بحالش. بمکه» کبی {۲} مصاحبت «بال. بقلم» کبی
{۳} قسم «بجان خواجه» کبی {۴} ظرفیت «بدوران. بخواب»
کبی {۵} تشبیه «بکل» کبی {۶} زائده در که سببه دخی دیرلر
«بطلب» کبی ۱۷، التباس بوبانك در لفظیله معنا جهتدن التباس
اولدیفندن بای التباس دیرلر «بدریادر منافع بی شمارست» کبی
{۸} توسل ولیکن کلمه یه داخل اولدقده مکسور تلفظ اولنور
«بدانست. بداند» کبی {۹} علت حافظه شیرازینك «اسایش
دوکیقی تفسیر این دو حرفست. بادوستان تطف بادشمنان
مدارا» بیتنده کی بالر کبی {۱۰} مضارعه داخل اولور

« بدانند » ده کی با کی ادوات بسیطه نك دردنجیسی ضمیر مخاطب اولان تادر بعضیره اسمانك آخرینه و بعضیره فعللرك آخرینه الحاق اولنور و بوتانك ماقبلی مفتوحدر. « عمرت درازباد » و « دیدمت » کی بعضیره ادواتك آخرینه دخی الحاق اولنور « کرت » کی اگر اسملرك آخرنده و او بولنور سه بوتانك ماقبلنه بریاءلاوه ایدرلر « رویت » کی و بوتانك جمعی الف نون ایله در « عمرتان » کی ادوات بسیطه نك بشنجیسی و آخر کلماته لاحق اولان شیندر اودخی ایکی قسمدر:

{۱} ضمیر غائب اولان شیندرکه ماقبلی مفتوح و جمعی الف نون ایله در « عمرش. عمرشان. رویش. رویشان » کی

{۲} امر حاضرK آخرینه لاحق اولور و ماقبلی دائماً مکسور بولنور « روش. دانش » کی بسیطه نك التنجیسی کاف تصغیردر.

« پسرK. دخترK » کی و بوکاف تصغیردن صکره بریای نسبت علاوه اولنسه کاف تصغیر مکسور اوقتور « نهالکی.

هلالکی » کی ادوات بسیطه نك یدنجیسی میم ناهیه درکه امر غائبك اولنه کلدکده نهی امر غائب و امر حاضرK اولنه کلدکده نهی حاضر اولور « مکنند. مکن » کی.

ادوات بسیطه نك سسکننجیسی نون نافیه در ماضینك اولنه کلدکده ماضی منفی و مضارعك اولنه داخل اولدقده مضارع منفی اولور « نکرد. نکند » کی طقوزنجیسی « واو » و او عاطفه در بو و او عاطفه تلفظ اولنمیوب معطوف علیہك ضمه سیله اکثفا قننور ولکن واو و الف و های رسمیه دن صکره و ضرورت وزن اولان محله ضمه ایله و بعضیره ایجاب محلدن ناشی فتحه ایله تلفظ اولنور و الحاصل معطوف علیہك آخری حرکیه متحمل ایسه و او عاطفه تلفظ اولتماز دکل ایسه تلفظ اولنور « لفظ و معنی. افاده و استفاده » کی. اوننجیسی هادر آخر کلمه یه لاحق اولوب بش معناسی وارددر.

{۱} نسبت « تابه » کی که حرارتیه منسوب دیمکدر {۲}

لیاقت « شاهانه » کبی که پادشاهه لایق دیمکدر {۳} مقدار
 زمان « یکروزه . یکساله » کبی {۴} ترتیب « سر نهاده » کبی
 {۵} های زانده در بوکا های رسمیه و های علامت دخی
 دیرلر زیر رسم خطده موجود اولوب تلفظ اولتاز وبر معنایه
 دلالت ایتدیکی ایچون های زانده دیرلر « کینه » کبی ولسان
 عربیدن اخذ اولتان بعض کلهلرک فارسییه نقل اولندیغنه
 علامت اولق اوزره آخرینه علاوه اولنور « خانه » کبی اون
 برنجیسی {۱} یادر ویانک اون معناسی واردر : {۱} وحدت
 « نکاری داشدم عاشق نمی دانم بدو چاره » مصرعنده کی
 نکارینک یاسی و کذا « مردی . سندی » کلهلرینک آخرنده کی
 یالر کبی {۲} تنکیر « یکی » نک یاسی کبی {۳} خطاب « کفتی .
 چونی » کبی {۴} مصدر « نیکی . جهانداری » کبی {۵} نسبت
 « لاف مهرش چه زنم او قرش من حبشی . فهم رازش نکنم
 او عربی من عجمی » بیتنده کی یالر کبی {۶} لیاقت « سوختی .
 کشتی » کبی {۷} توصیف « پیردانی » کبی {۸} یای اسناد

« رزگری » کبی {۹} حکایه « کردمی » کبی {۱۰} یای زانده در
 آحرف مد اولان کله اگر مضاف ویا موصوف اوله جق
 اولورسه بویای زانده یی الحاق ایدرلر « صفای باغ . بوی
 دلاویز » کبی.

ادوات مرکبه

ادوات مرکبه پک چوق ایسه ده اک مشهورلری بروجه
 زیر بیان اولنور :

۱ ادوات تعجبدر « ایا . آیا . زهی . چه عجب » کلهلری کبی .

۲ ادوات شرطدر « ار . ور . کر . اگر » کبی .

۳ در واندر لفظلریدر که « در » ک بش « اندر » ک ایکی
 معناسی واردر : {۱} الصاق {۲} ظرفیت بویکی معناده در
 واندر لفظلری مشترکدر {۳} در لفظی فعللره داخل اولدوقده
 تخمین لفظ ایچون اولور {۴} دریدن مصدرندن امر حاضر
 اولور {۵} در لفظی قیو معناسنه اسم اولور ولکن بویکی

معنای اخیرده در لفظی ادات اولیوب برنده امر حاضر.
ایکنجیسنده اسم اولور.

۴ ادات استعلا اولان «بر» لفظیدر «برمن» کبی ولکن
بو بر لفظی بعضکره «عند» معناسنه ظرف و بعضکره میوه
معناسنه اسم اولور.

۵ تادر وتانک یدی معناسی واردر {۱} ابتدای غایت
ایچوندر ترکیده اولان «دن» کبی «تاشدم خلقه بکوش» کبی
۲۱ انتهای غایت «تاک» کبی که نوقته قدر دیمکدر {۳} تحذیر
وتنیه «تانکنی» کبی که اکاه اول المیه ساک دیمکدر {۴}
مادام معناسنه «تادرآید» کبی که مادامکه کله دیمکدر {۵} تعلیل
«ازمهد تابلد بیا موزیاک زی. تانزد حق وخلق جهان معتبر
شوی» کبی {۶} ادات شرط اولور «تان نشود این نشود» کبی
{۷} ادات تعجبدر «خاطر من سوی او تا خاطر او سوی
کیست» ده کی تا کبی.

۶ ادات نسبتدر اوده سکزددر: {۱} «ی» یادر

«شیرازی» کبی بویا ادات بسیطه دن اولوب ادوات مرکبه دن
صایلمز فقط ادات نسبتک صرہ سی بوزلماق و مبتدیله
ضبطنده سهوات اولمق اوزره بوراده تکرار بر مثال ایله بیان
قلندی {۲} ین «زرین» کبی که التونلی دیمکدر {۳} مند «خرد
مند» کبی که عقلی دیمکدر {۴} ناک «فرخناک» کبی که فرخی
دیمکدر {۵} ور «سرور. هنرور» کبی که اولو و هنرلی دیمکدر
{۶} وار «سزاوار» کبی که لایقلی دیمکدر {۷} بان «شتربان»
کبی که دوه جی دیمکدر ۸ یار «هشیار» کبی که عقلی دیمکدر.

۷ که لفظیدر و که نک درت معناسی واردر {۱} بیان
«آست که» کبی {۲} صفتله موصوفک یلتنی ربط ایچون اولور
«منت خدایرا عزوجل که طاعتش موجب قربتست» ده کی که
لفظی کبی {۳} تعلیل ایچون حافظ شیرازینک «الایا یاها الساقی
ادر کأسا وناولها. که عشق اسان نبود اول ولی افتاد مشکها»
یلتنده اولدینی کبی {۴} اسم استنهام اولور ولکن بودردنجی
مضاده اسم اولوب ادات دیکدر.

۸ ادات نفی اولان «نانه. نی. بی» لفظ لیدر.

۹ «چو و چون» لفظ لیدر که کبی معناسنه ادات تشبیه و چو نکه معناسنه ادات تعلیل اولورلر.

۱۰ زیر اولوب بودخی ادات تعلیلدر.

۱۱ چنین و چنان لفظ لیدر که بونله ادات تمثیل دینور «چنین روایت کنند. چنان گفت» کبی.

۱۲ «را» اولوب اوچ معناسی واردر: {۱} تعلیل {۲} تخصیص {۳} ادات مفعول اولور «چرا. منت خدیرا» و «انکه ایمان دادمشتی خاگرا» ده اولان رالر کبی.

۱۳ وش ادات تشبیهدر «ماهوش» کبی.

۱۴ نیز ادات عطفدر «این نیز بگذرد» و «تو نیز» کبی.

۱۵ هر ادات سورددر «هر که کند بخود کند کر همه نیک و بد کند» و «هر چه بادا باد» کبی.

۱۶ هیچ ادات استعراق اولوب نفی تأکید ایچون اولور «هیچ نکرد» کبی.

۱۷ ولی. لیک. لیکن ادات استثنا واستدراک اولورلر.

۱۸ مکر ادات استناددر «مکر درویش» کبی.

۱۹ تر ادات تفضیلدر «داناتر» کبی.

۲۰ پس جواب شرط ظرف وزمان اولور. «پس اندکی صبر کن» کبی.

۲۱ از ادات ابتدادر «ازمن» کبی.

۲۲ بهر. برای لفظ لری تعلیل ایچوندرلر «برای خاطر. بهر جامه» کبی.

۲۳ آئیدن ادات تعدیهدر «رسانیدن» کبی.

۲۴ با ادات تردیددر «فلانرا زیدامدست یاعمر» کبی.

۲۵ کی و کجا استفهام ایچوندرلر مصراع «کی دهد دست این عرض یارب که همدستان شوند» حافظ شیرازینک قولنده کی «کی» لفظی کبی کجایه مثال ینه خواجه حافظک شو: «کجا دانند حال ماسبکباران ساحلها» مصرعنده کی کجا کبی.

بعضکره ادات استفهام مقدر اولور حافظ شیرازینک
 « بدم گفتی وخرسندم عفاک الله نکوگفتی. جواب تلخ
 می زیدلب لعل شکر خارا » بیتنده اولدینی کبی.

۲۶ چه لفظیدر که یوقاروده بیان اولنان که کبی استفهام
 ایچوندر حافظ شیرازینک « زتاب جعد مشکینش چه خون
 افتادردلها » مصرعنده اولدینی کبی.

۲۷ انکه اسم موصولدرالذی معناسنه بوادوات مرکبه نك
 اکثریسی مبهات وکنایاب قیلندندر.

خامه

بحث ترکیب

۱ ترکیب اضافیدر که مضافله مضاف الیهدن عبارتدر
 « روز وصال » کبی.

۲ ترکیب توصیفدر که صفتله موصوفدن عبارتدر « روی
 زیبا. جامه دیبا » کبی.

۳ ترکیب اسنادیدر که مطلقا جمله دن عبارتدر یعنی استر
 جمله اسمیه اولسون استر جمله فعلیه بولنسون « خدا
 بزرگست. آمدان ملک سیما » کبی.

۴ ترکیب مزجیدر که کندوسنده صفت وموصوف
 معناری ملحوظ دکلدر « بدمست » کبی که سرخوش دیمکدر.
 ۵ ترکیب تعدادیدر « پانزده » کبی.

۶ وصف ترکیبیدر بوده ایکی قسمدر {۱} جزء اولی اسم
 جامد و جزء ثانیهی امر حاضر اولور « نشاط افزا. دلربا » کبی
 {۲} ترکیب ایکی جزئی دخی اسم جامد اولوب کندوسنده
 نسبت معنایی ملحوظ اولور « کندم کون » کبی که بغدادی
 رنگلی دیمکدر.

بحث مفاعیل

مفعول الی قسمدر: {۱} مفعول بهدر که اسمک آخرینه

بر « را » علاوه سیله حاصل اولور . « خامه را بیار » کبی
 {۲} مفعول الیهدرکه اسمک اولنه بر « ب » زیاده سیله اولور
 « بدبستان رفت » کبی {۳} مفعول فیهدرکه اسمک اولنه « در »
 لفظی کتور مکه اولور « در مکتب بودم » کبی {۴} مفعول له درکه
 اسمک اولنه « بهر . برای » ادا تیرینک زیاده سیله یاپیلور « برای
 خامه امدم » کبی {۵} مفعول معه درکه اسمک اولنه بر « با »
 زیاده سیله حاصل اولور « با خامه نوشتم » کبی {۶} مفعول منهدرکه
 اسمک اولنه « از » ادا تنک زیاده سیله اولور « از خامه
 بچکید » کبی بومفول لرك برنجیسنه مفعول صریح و دیگر لرینه
 مفعول غیر صریح دیتلدیکی اسم بچشنده بیان قلنمشیدی .

امند مختلفه فارسیه

صبغه لرك اسملری و ترکیه معنلری

کرد	فعل ماضی	ایتدی
کند	فعل مضارع	ایدر

کردن	مصدر	ایتمک
کننده	اسم فاعل	ایدن
کرده	اسم مفعول	ایتمش
نکرد	جحد مطلق	ایتمدی
هیچ نکرد	جحد مستغرق	هیچ ایتدی
نمی کند	نقی حال	ایتمیور
نکند	نقی استقبال	ایتمه جک
هر آینه نکند	تأکید نفی استقبال	البته ایتمه جک
کند	امر غائب	ایتمسون
مکند	نهی غائب	ایتمسون
کن	امر حاضر	ایت
مکن	نهی حاضر	ایتمه
کردن گاه	اسم مکان	ایده جک مکان
آلت کردن	اسم الت	ایده جک الت

یکبار کردن	مصدر بناء مره	بر کره ایتک
دیگر گونه کردن	مصدر بناء نوع	بردرو ایتک
کردنک	اسم تصغیر	ایتمه جک
کردنی	اسم منسوب	ایتمکه منسوب
کننده تر	اسم تفضیل	زیاده ایدن
زهی کرد	فعل تعجب	عجب ایتدی

نطیس

مصدر دالبیدن	مصدر ناییدن		
خواند	خواندن گاه	داشت	دار
خواند	الت خواندن	دارد	مدار
خواندن	یکبار خواندن	داشتن	داشتن گاه
خواننده	دیگر گونه خواندن	دارنده	الت داشتن
خوانده	خواندنک	داشته	یکبار داشتن
نخواند	خواندنی	نداشت	دیگر گونه داشتن

هیچ نخواند خواننده تر	هیچ نداست داشتنک
نی خواند زهی خواند	نی دارد داشتنی
نخواند	ندارد دارنده تر
هر آینه نخواند	هر آینه ندارد زهی داشت
خواند	دارد
نخواند	مدارد
خوان	
نخوان	

تمت

فصلنامه مطبوعه و كتابخانه‌های حسابه طبع و مصارف طبعه‌های نسبتند اهون فيثاله نشر اولنان يكي كتابلر

(تدريسات ابتدائيه كتابخانه‌های) میانده بولنان يكي كتابلر	(تدريسات رشديه كتابخانه‌های) میانده بولنان يكي كتابلر	عدد اسامی کتب
۱. چو چقلر باغچه‌های مصور ۳۲۰	۱. امثله ايله تحصیل صرف فرانسوی ۵	۱. ترتیب جدید تعلیم فارسی ۱۰۰
۲. چو چقلر مملوکات اولیه ۲۲۰	۲. علاوه‌ای عوامل جدولی ۱۰۰	۲. علاوه‌ای مقصود ۱۰۰
۳. امضان بریمی (کتاب) ۲۲۰	۳. مجمل جغرافیا (طبع ثانی) مصور ۳	۳. سوال جوابی معلم قواعد فارسی ۱
۴. (ایکینجی د) ۳۲۰	۴. (مقتض) یا خود صرف عربی ۲۲۰	۴. علاوه‌ای اظهار ۱۲۰
۵. لوحه تعلیم اصول استکتاب ۱۰۰	۵. {امثله ايله تحصیل صرف فرانسوی (درجه ثانی)} ۷۰۰	۵. خلاصه قواعد فارسی ۱۱۰
۶. تحریری و شفاهی علم حساب ۲۲۰	۶. مکمل عثمانی صرفی ۲۲۰	۶. (تدريسات اهدایه کتابخانه‌های) میانده بولنان يكي كتابلر
۷. بدایت جغرافیا طبع ثانی مصور ۱۰۰	۷. تطبیق‌قالتی خلاصه النجوم ۳۰۰	۱. مقتض الهندسه (طبع ثالث) ۸۰۰
۸. یکی حساب (برنجی قسم) ۲۲۰	۸. نوباره قواعد فارسی ۲۲۰	۲. اصول مثلثات مستویه طبع ثانی ۸۰۰
۹. {او فو (یکی رساله اخلاق) و یکی وظائف اطفال} ۳۲۰	۹. یکی اصول دفتري ۵۰۰	۳. یکی کیمیا رسمی ۱۵۰۰
۱۰. الفبای عثمانی ترکیه‌دن ۱۲۰	۱۰. مختصر تاریخ عثمانی ۲۰۰	۴. فذلک جغرافیا عمومی ۵۰۰
۱۱. تاریخ نظمیه کوچک تاریخ عثمانی ۱۰۰	۱۱. علاوه‌ای بنا جدولی ۱۰۰	۵. یکی فن ماکنه شکلی ۸۰۰
۱۲. قائده‌ای قرائت ۲۲۰	۱۲. یکی حساب (ارنجی قسم) ۷۰۰	۶. علمی دفتري نواصول علم حساب ۱۲۲۰
۱۳. مبدیله قرائت کتابی ۱۰۰	۱۳. یکی الفبای فرانسوی ۱۰۰	۷. مسائل ریاضیه (قسم اول جبر) ۲۰۰
۱۴. مختصر یکی حساب (لاحقه) ۳۰۰	۱۴. علمی و نظری مختصر هندسه ۵۰۰	۸. مسائل مثلثاتیه ۵۰۰
۱۵. مختصر صرف عثمانی (مصور) ۳۰۰	۱۵. ازهار گلستان ۲۰۰	۹. {مجامع الادب (اصول فصاحت)} ۲۲۰
۱۶. و هیرا، لایا خود اسماء ترکیه ۱۲۰	۱۶. مفصل نحو عثمانی ۲۲۰	۱۰. «علم معانی» ۵۰۰
۱۷. مختصر جدید قواعد عثمانیه ۱۰۰	۱۷. رهبر املا ایکینجی قسم ۲۲۰	۱۱. «علم بیان» ۲۲۰
۱۸. منتظم الفبای عثمانی ۳۰۰	۱۸. {علاوه‌ای نمونه انشای فرانسوی و ترکی} ۲۲۰	۱۲. «علم بدیع» ۵۰۰
۱۹. تعلیم بنات (قرره قرائت) ۲۰۰	۱۹. مختصر تاریخ اسلام ۴۰۰	۱۳. «علم عروض» ۲۲۰
۲۰. {اهدان لاحقه‌های (طرز) جدید الفبای عثمانی} ۳۰۰	۲۰. یکی حساب (در دینجی قسم) ۲۲۰	۱۴. «فن قافیه» ۵۰۰
۲۱. بدایت جغرافیا (خریطه‌ای) ۱۰۰	۲۱. علاوه‌ای نصیحت حکما ۱۰۰	۱۵. مخطره بلاغت ۱۰۰
۲۲. چو چقلر منشآت ۲۰۰	۲۲. {خلاصه جغرافیا عثمانی (برنجی قسم) (آردوهای عثمانی)} ۲۲۰	۱۶. مجامع الادب (اقسام شعر) ۱۰۰
۲۳. سوال و جوابی تجوید ۳۰۰	۲۳. {مقتض یا خود صرف عربی (ایکینجی دفتر)} ۲۲۰	۱۷. «احوال تحریر» ۵۰۰
۲۴. رقه مشقی مجموعه‌های ۳۰۰	۲۴. مجمل جغرافیا اطلعی ۱۰۰	۱۸. «اصول خطابت و کتابت» ۱۰۰
۲۵. بدایت جغرافیا اطلعی ۱۰۰	۲۵. قواعد علم انشادن اصول انشا ۲۲۰	۱۹. «اصول تنقید» ۲۲۰
۲۶. یکی حساب (یا شالافج) ۳۰۰	۲۶. قواعد علم انشادن فنون انشا ۵۰۰	۲۰. مسائل ریاضیه (حساب) ۱۰۰
۲۷. یکی حساب (ایکینجی قسم) ۲۲۰	۲۷. الهامان دایژین ۲۲۰	۲۱. «(جبر) درجه ثانی» ۲۰۰
۲۸. هیأت ارض (کوچک جغرافیا) ۱۲۰	۲۸. {جیبده بولنون (فرانمز)} ۵۰۰	(تدريسات عاليه كتابخانه‌های) میانده بولنان يكي كتابلر
۲۹. رقه خطیله مکتوب نمونه‌های ۱۲۰	۲۹. المنتخبات فی تطبیقات ۳۰۰	۱. عسکری ایستاتیک جدولی ۱۰۰
۳۰. لوحه تعلیم یا خود اصول استکتاب (ایکینجی قسم) ۱۰۰	۳۰. خلاصه جغرافیا عثمانی ۳۰۰	۲. المائجه القبا ۱۲۰
۳۱. اجتنیبلره مخصوص الفبای عثمانی ۱۲۰	۳۱. {تاریخ نظمیه کوچک (تاریخ مسلمین)} ۲۲۰	۳. {فرانمز لسانک تدريسته} ۲۰۰
۳۲. نواصول الفبای عثمانی ۲۰۰		
۳۳. تعلیم بنات (ایکینجی قسم) ۳۰۰		